

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveča«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 din. za trosmesno 80 din. Član sekcije J. U. U. plačuje list v članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. šte. rač. 11.153. Telefon 4586

Ali optimizem kljub vsemu?

Ni še minilo osem dni, ko smo napisali: »Nočemo biti črnogledi! Kljub vsemu hočemo verovati v srečno zvezdo našega rodu... Verovati hočemo, da premore slovenski narod objektivnih voditeljev, ki se zavedajo vse resnosti momenta in ne bodo opustili ničesar, kar more služiti krepki povezanosti in strnjivosti narodnih sil...«

Napisali smo te besede s posebnim oziranjem na položaj slovenskega učiteljstva.

Te besede izhajajo iz naše volje kot sad premisleka in spoznanja, kot rezultat vpogleda v slovensko stvarnost. Narekuje nam jih čut soodgovornosti na usodi našega življa.

Dobro se pa zavedamo, da samo naša volja in naše spoznanje ter samo naš čut soodgovornosti ne zadoščajo, da bi pomenila naša dejanja resničen uspeh naših naporov.

Napisali smo tudi, da so za tak uspeh nujno potrebni ukrepi — in sicer ne naši ukrepi —, da se ustvarijo oni stvarni pogoji, ki so za navdušeno občestveno delo učiteljstva neobhodno potrebni. Med take pogoje spadajo predvsem trdna pravna sigurnost ter širokogrudne reparacije onih ukrepov personalne prosvetne politike, ki ne prenesejo občenarodnega in človeškega kriterija.

Naše razpoloženje se v zadnjih osmih dneh ni izboljšalo, temveč nasprotno. Zelo se bojimo, da se tudi v bodočih tednih ta občutek ne bo olajšal. V takih okoliščinah nam seveda trdna volja ne more premagati ovir, ki nam zastavljajo pot, kajti iracionalni elementi, tako zelo važni za vsako množestveno akcijo, se ne podreajo logičnim zaključkom, izvirajočim iz vpogleda in spoznanja danega izvenobnega stanja.

Zato je potrebno, da s skrbjo in žalostjo ugotovimo, da sta današnje dejansko razpoloženje učiteljstva ter potreba po optimističnem duševnem nastrojenju v tako dispartnem razmerju, kakršnega še nismo doživljali.

Nočemo obupavati in nečemo izgubiti vere v boljše čase, ker nam služi ta vera kot krmilo na zvihranem valovju. Toda naš optimizem se je v zadnjem času vse prej kot dvignil in optimizma ni mogoče obdržati kljub vsemu. Ker pa hočemo živeti in sicer živeti srečno v sredini svojega srečnega naroda, ne smemo prenehati z apeli na vse, od katerih je odvisno naše optimistično razpoloženje. Naš krik se ne more in sme tolmačiti kot krik sebičneža, kajti krik po pravici in sreči je glavni postulat vsakega mislečega bitja. Od našega moralnega zadoščenja je odvisno danes mnogo: preslišati ta apel znači preslišati vse to mnogo z vsemi kvarnimi posledicami.

Zgodovina slovanstva je prepolna tragičnih momentov, ko je velik čas našel majhne ljudi. Majhen pa je vsakdo, po sreč in razumu, kdor se v korist skupnosti ne more odpovedati trenutnim osebnim ali strankarskim ugodnostim, kajti take ugodnosti morejo biti le prehodnega značaja, če trpi pri tem skupnost, katere organski del je sam.

Partizanska korist pomenja v takih časih navadno demoralizacijo vsega občestva in sicer prav tako demoralizacijo svojih strankarskih pristašev kakor ostalih sorodnikov.

Zahteve, ki jih stavlja v tem času naša organizacija, se ne plašijo dnevnih svetlob. Nikakih privilegijev si ne želimo v dnevih, ko pomenja že zgolj pravica skoroda luksusa. Sporazumno naj se pravično urede vse zadeve personalne prosvetne politike, da se vrne optimizem in vera v pravno in moralno v našo vrsto.

Moralna in pravna sigurnost pomenjata najjačji argument za vsako požrtvovalno domoljubno delo, in to ne samo za učiteljstvo, ampak za celokupno slovensko javnost. Le kdor se za nikako ceno ne pusti odvrniti od pravne linije, sme zahtevati zase naslov pravega patriota. Kakšna družba in kakšna bodočnost naj se zgradi na trhljih osnovah pristranske morale?

Za stališče učiteljstva v narodnem občestvu in za možnost njegovega narodnega in individualnega vzgojnega dela velja klic po pravici in morali v dvojni meri.

Učiteljsko delo je podvrženo stalno javni kontroli: prav tako njegovo delo v šoli kakor izven nje. Prosto mistifikacij in strankarske demagogije je ljudstvo v stanu pravično ocenjevati delo svojih vzgojiteljev. Zato pomenja vsaka krivica nad pravičnimi delavci težak udarec v obraz javni morali, pomenja poleg tega pa tudi moralno razorožitev v vrstah najboljših narodnih delavcev ter — končno, a ne manj važno — moralno in dejansko mobilizacijo vseh narodnih nasprotnikov in škodljivcev.

To so resnice, ki se ne dajo spraviti s sveta z nikako dogmatično ali strankarsko ozkosrčnostjo. Zato kličemo v zadnji uri vsem majhnim ljudem: Roko proč od še obstoječih zdravih moralnih osnov našega ljudstva!

Ali je učitelju potrebna strokovna izobrazba iz raznih panog kmetijstva

Že večkrat smo imeli priliko slišati razna mišljenja o vprašanju »Ali je učitelju potrebna strokovna izobrazba iz raznih panog kmetijstva.« — Tudi načelno stališče smo že zavzeli k temu problemu, toda vprašanje se še in še ponavlja med učiteljstvom. V prejšnji številki je tov. M. P. v svojem članku »Vtisi s prvega učiteljskega zborovanja« ponovno

Strokovna izobrazba učiteljstva iz kmetijstva

V zadnjem »Učiteljskem tovarišu« je načela dopisnica M. P. zopet že tolikokrat ventilirano vprašanje o kmetijski strokovni usposobljenosti učiteljstva. Ker se to vprašanje načenja tudi drugod in celo v tako važni korporaciji kot je Kmetijska zbornica, ne bo odveč, ako v tej zvezi zopet priberemo stališče naše organizacije v tem pogledu.

Da ne bo glede tega nikakega nesporazuma in dvoumnosti, je treba, da izjavimo že a priori svojo soglasnost s trditvijo, da je kmetijska strokovna usposobljenost učitelju zelo koristna pri njegovem izvenšolskem in šolskem delu. Čim več je ima, toliko uspešnejši bo njegov pouk, toliko lažje se bo zasiliral med kmečkimi prebivalstvom, toliko interesantnejši in bolj življenjski bo njegov učni postopek ter toliko več koristi bo imela od njegovega dela šolska deca in ostalo prebivalstvo.

Prepričani smo, da v tem pogledu med nami ni in ne more biti nikake razlike, zato tudi načeloma ne moremo in ne smemo biti proti strokovni usposobljenosti iz kmetijskih panog.

Razlika v mišljenju se bo pokazala pa takoj, ko preidemo na čisto praktično pot in se vprašamo, kje, kako in v kolikem obsegu naj si učitelj pridobi to usposobljenost.

Z ozirom na resolucijo Kmetijske zbornice, ki gre za tem, da bi se že naša ljudska šola in zlasti učiteljstvo reformiralo v tem smislu, da bi se pouk v kmetijskih panogah gojil intenzivneje, moramo to zahtevo — čeprav z nekaterimi pridržki — odkloniti. Ljudska šola ne sme postati nikdar strokovna, niti ne kmetijska, niti obrtna ali kakršna koli strokovna šola. Na kmetih mora vsekakor tvoriti kmetijstvo izhodišče za ves pouk in za vzgojo, ker je to najnaravnejša, otroku najbližja in najpristopnejša ter zato tudi najuspešnejša pot. Res je seveda, da se bo učitelju — kmetijskemu strokovnjaku — tak

načelo to zadevo. Da bi imeli širši učiteljski krogi priliko podati svoje mišljenje in zvedeti mišljenje drugih, otvarjamo s tem polemiko o vprašanju strokovne izobrazbe učiteljstva iz raznih panog kmetijstva in prosimo vse tovaršice in tovariše, ki se za vprašanje zanimajo, da nam pošljejo svoje prispevke. Prva dva prispevka pričujemo že sedaj.

pouk bolj posrečil kot pa onemu, ki so mu kmetovalec, njegovo življenje in njegovo delo španska vas. Kljub temu si upamo trditi, da bo dober metodik in psiholog, zlasti pa organizator dosegel tudi z manjšim strokovnim znanjem boljše uspehe v šoli in izven nje kot pa obratno.

Konsekventno temu spoznanju moramo tudi zastopati stališče, da nam mora vzgajati učiteljstvo dobre psihologe, metode in praktične organizatorje ter da se mora stremeljeno po reformi učiteljskih šol gibati v tej smeri.

Pa še neko drugo dejstvo je prav tako odločilne važnosti za tako naše stališče. Ako naj prihajajo učiteljski kandidati iz učiteljstva iz kmetijstva res vsestransko strokovno izobraženi, je potrebno, da temeljito pouče o vseh kmetijskih panogah naše države ali vsaj Slovenije. Kdor pa količjak pozna obsežnost te stvarine ter ve, da se morajo celo na kmetijskih šolah kandidati, ki hočejo iz kake kmetijske panoge doseči popolno znanje, posvetiti specialnemu študiju, mora smatrati zahtevo po dobrih kmetijskih strokovnjakih na učiteljskih šolah za utopijo, ne glede na to, da bi moralo učiteljstvo zaradi take reforme hudo zanemarjati svojo najvažnejšo nalogo.

Glede na vse to nam ostane le ena možnost za boljše strokovno usposobljenost učiteljstva na podeželskih šolah: po istem organiziranem načrtu, ki velja za dvig strokovne usposobljenosti našega kmetijskega prebivalstva v določenem kraju in z določenim centralnim gospodarskim problemom se mora dvigati tudi izobrazba učitelja, ki sodeluje predvsem organizatorično pri tem načrtu. Praktični tečajji iz posameznih kmetijskih panog igrajo pri taki organizaciji za dvig našega kmetijstva in učiteljeve usposobljenosti mnogo važnejšo vlogo kot pa teoretični kmetijski tečajji, ki naj bi splošno dvignili raven te izobrazbe.

A. H.

K vtisom s prvega učiteljskega zborovanja

V 38. številki »Učiteljskega tovariša« je neka mlada tovarišica zastavila več vprašanj, ki so se ji porodila pri čitanju člankov v našem stanovskem glasilu in ob priliki, ko je prvič posetila učiteljsko zborovanje. Ta vprašanja in kritika poteka zborovanja so polna želje pomagati, res nekaj narediti; v njih pa se predvsem odraža nemir, negotovost, borba z začetnimi zaprekami in iskanje kriterija, ki bi ji omogočil pravilno realno analiziranje življenja takega kot je; da bi pri tem ne igralo kakršne koli vloge neko vrojeno, privzgojeno, vsiljeno načelo, katerega jedro je to ali ono verovanje, ti in oni ideali: »trajne« sreče, zadovoljstva, miru polno stanje.

Ako je tovarišica pazljivo prečitala članek tov. Majhena »O kriteriju« in druge članke, je morda našla ali vsaj zaslutila, kakšno je merilo, s katerim merijo člani »Pokreta«, ki s pomočjo nepristranskega, znanstvenega raziskavanja prikazujejo stanje v naših vaseh. Kadar bodo opravili to analiziranje, bodo nedvomno prešli na sintezo, katere namen bo iz dobljenih elementov prikazati prave vzroke današnjega nezadovoljivega, poraznega gospodarskega, kulturnega, socialnega položaja elementarnih delovnih plasti našega naroda. Prikazali pa bodo pri tem tudi edino pozitivno, v življenjski nujnosti utemeljeno bodočo razvojno stopnjo.

Na vprašanja, ki so v zvezi z ugotovitvami v članku »Kmetijstvo in osnovna šola« v 31. številki »Učiteljskega tovariša«, ji bom poizkusil odgovoriti oziroma ji dati pojasnila v tem članku.

»V eni zadnjih številki Učiteljskega tovariša« sem čitala, da je središče učiteljevega dela šola in da je vsaka druga izobrazba nepotrebna. Jaz pa mislim drugače... Ljudje bi svoje življenje lahko v marsičem izboljšali, če bi bili strokovno bolj izobraženi. (Sadjarstvo...) S strokovnim znanjem bi zrasla tudi samozavest kmečkega človeka.«

Povsem pravilno je mišljenje, da bi se s strokovnim znanjem povečala samozavest; vzgojila bi se delno zavest; lahko in bilo bi tako ter tako, če bi delali po teh in teh strokovnih napotkih ter bi bili dani še ti in oni pogoji.

Ako pa začnemo iskati možnosti pridobitve novih denarnih sredstev za nabavo po-

trebščin nujno potrebnih za pričetek bolj racionalnega gospodarjenja, s katerim bi se izboljšale življenjske prilike, pridemo do zaključka, da realnih sredstev, ki bi izvirala iz izboljšane, povečane produkcije, ni moč ustvariti, ker ni mogoče nabaviti osnovnega, početnega kapitala.

S povedanim ne trdim, da se ne da tu in tam malo izboljšati način dela, higienske prilike itd., vendar ta napredek z danimi sredstvi, — novih v tem sistemu ni možno dobiti; če ne bi jih pristojni činitelji že dali, ker vsi ugotavljajo potrebo po njih, — bi bil tako majhen, da se ne more imenovati neki resničen napredek. Kvaliteta in kvantiteta bi delno porasli, ne bi se pa s tem povečala možnost prodaje, kar nam potrjuje dejstvo, da se med delovnimi plastmi ljudstev, kjer je način dela, kolikost in kakovost pridelkov na višku, prav tako javlja nezadovoljstvo radi onemogočenega normalnega razvoja, zaradi pomanjkanja materialnih sredstev; da se javlja isti problem. Prav nobena težava ni omenjeno dejstvo v zvezi z drugimi vprašanji gospodarstva neovržno dokazati; saj je vsakomur znano, da je delo delavcev vseh strok dandanes kvalitativno in kvantitativno na višku, da pa oni sami še zdaleka nimajo v zadostni meri onega, kar producirajo.

S povedanim še nikakor ni direktno ovržena trditev, da učitelju ni potrebno ter da je zanj celo kvarno, če se bavi s kakim drugim strokovnim študijem, delom, kot s svojim, ki ga omejuje njegov izrazito duhovno-zivljenjski poklic. Učiteljevo delo naj bo poleg praktičnega opravila v šoli le znanstveno proučevanje. V vsem njegovem delu ni mesta za »praktično gospodarsko« delo. Res je, da s tem »človekoljubno« pomagamo »mašiti« luknje v ladji, ki se potaplja, vendar to ni naša dolžnost, niti ni pošteno. Mi moramo povedati ljudem nad nami in okoli nas, tako in nič drugače je potrebno delati, da se rešimo. Mi moramo biti vodniki. Preden pa moremo to postati, nam mora biti znan kriterij. (Glej članek tov. Majhena: »Komur sta znana...«) Če kmet nima dovolj strokovnega znanja, ni to naša krivda, greh je le, ako tega ne ugotavljamo in povemo onim, katerim je skrb za to poveril narod.

VSEBINA:

Ali optimizem kljub vsemu?

Ali je učitelju potrebna strokovna izobrazba iz raznih panog kmetijstva.

Strokovna izobrazba učiteljstva iz kmetijstva.

K vtisom s prvega učiteljskega zborovanja.

Klic francoske revolucije in slovensko šolstvo.

Disciplinska razsodba.

O srbskem učiteljskem udruženju za Bosno in Hercegovino.

† Ivan Burdian.

LISTEK: Kakšen je tvoj razred? — Za našo družino.

UČITELJSKI POKRET: Delo rodi potrebe.

Splošne vesti. — Osebnе zadeve. — Učiteljski pravnik. — Kaj vse pišejo. —

Mladinska matica. — Šolski radio. —

Učiteljska tiskarna. — Stanovska organizacija JUU.

Stališče nestrokovne izobrazbe otrok zagovarjam radi razlogov, ki sem jih navedel v članku »Kmetijstvo in osnovna šola«. S tem kajpak še ni rečeno, da ne bomo v nekaj kompleksih z otroki obdelali kmečko delo, stvarno stanje vasi, vobče vse, kar zadeva: sadjarstvo, vrtnarstvo, higieno in zdravstvo, mlekarstvo, živinorejo. Zato potrebne podatke nam bodo seveda predložili gg. sreski kmetijski, zdravstveni referenti ter ostali. Sicer pa se bo o tem vprašanju podrobno razpravljalo v našem strokovnem glasilu.

Da je središče učiteljevega dela šola in da je za opravilo v šoli potrebno neko naše strokovno znanje, se ne da oporekati. Da je to poklicno delo sila delikatno spriči dejstva »učitelj bodi umetnik«. Da je zanj potrebno, tako sodimo, precej, ogromno strokovne izobrazbe. Biti na deželi, »v hribih«, kakor pravimo po domače, daleč od kulturnega, središča v živem, resničnem, ne navideznem stiku s kulturo, pedagoškimi pojavi itd., je druga umetnost, ki pa je naša prva dolžnost, ako se zavedamo, da moramo biti učitelji, duhovni voditelji vasi, inteligenca. Kdor more s tem združiti še kaj drugega, postopa pravilno. Toda globina in širina sta v istem odnosu kot kvaliteta ter kvantiteta; temeljitost, površnost itd.

Praksa je življenje; in življenje moramo živeti. »Živeti« je potovanje v megleni noči po neznanji poti. Ako imamo dober kompas, bomo hodili po pravi stezi, ki bo morda bolj zaraščena, bo na njej več zaprek kot na oni desno oziroma levo.

M. K-er.

Klic francoske revolucije in slovensko šolstvo

Letošnje leto mineva 150 let, kar je francoski narod polagal temelje novemu družabnemu redu, ki je temeljito preobrazil življenje na naši celini. Tedaj veliki prevrat francoske revolucije je imel za posledico, da so se za Francozi tudi drugi evropski narodi polagoma pričeli osvobojevati nesodobnih spon srednjeveškega fevdalizma.

Po revoluciji je francoski narod pod svojimi zmagovitimi prapori raznesel nov družabni red in pridobitev novega razmaha daleč preko svojih meja, tja do skrajnega vzhoda Evrope.

Zmagovita francoska armada, ki jo je vodil slavi Korzican, je zasedla tudi naše kraje. Tako je bila leta 1809. ustanovljena Ilirija, ki je važen mejnik v kulturi Slovencev.

Takole piše o tej dobi dr. Ivan Prijatelj: »Francosko nadvladje na Slovenskem je bilo — kakor je bilo kratkotrajno — ogromnega pomena v narodnokulturnem življenju Slovencev. Značilo je naravnost prebuditve slovenskega naroda (v osehah najboljših predstavitev seveda) iz dolgotrajnega spanja.«

Oglejmo si kulturno življenje, predvsem šolstvo pri Slovencih pred ustanovitvijo Ilirije. Kaj vidimo? Tedanjo ljudsko šolo so nazivali uradno tudi »nemška šola«, ki se je tako nazivala v nasprotju z višjim latinskim šolstvom. Ta šola je imela med Slovani samo to nalogo, da je pomemčevala slovansko ljudstvo ter ga napravljala nemško mislečega. Vendar pa vidimo, da se je po letu 1804. vsaj skušalo izposlovati ljudsko šolstvo v materinem jeziku. Tako je tudi ljubljanski škofijski konzistorij v svojem poročilu na vlado z dne 18. marca 1805. predlagal, da je za ljudske šole na Kranjskem, če hočemo doseči popolne uspehe, posebno na deželi, neobhodno potrebno, da se ves pouk vrši v slovenskem jeziku.

Na ta predlog je vlada odgovorila v svojem dekretu od 22. oktobra 1806., da se pri pouku sme slovensko razlagati, šola sama se pa mora obravnavati kot nemška ter se mora tudi pouk vršiti izključno v nemščini.

Ko so leta 1809. bili udušeni upori na Dolenjskem in Notranjskem, so se na jesen zopet odprle šole. Tedaj je imela Ljubljana šest ljudskih šol. Po Gorenjskem jih je pa bilo 17. Tako v Kranju, Kamniku, Škofji Loki, Trzinu in drugod.

Z dekretom maršala Marmonta je bil položen temelj prenovljenemu šolstvu Ilirskih provinc. V ljudske šole je bil vpeljan slovenski jezik. Tudi v gimnazijah se je poučevalo deloma slovensko.

Največje težave za slovenski pouk so nastopile radi pomanjkanja knjig. Vendar je pa tu prav dobro šel svojo nalogo Valentin Vodnik, ki je priredil knjige za ljudsko šolo kot tudi za gimnazije.

Po novem načrtu je bila predvidena za vsako občino lastna osnovna (primarna) šola za dečke, v glavnem kraju kantona pa tudi za deklice. Nižjih gimnazij je določal načrt za vso Ilirijo 25.

Praktično se je v Sloveniji lahko slovensko poučevalo v tolikih predmetih, za kolikor je bil Vodnik napisal učbenike. Ostali predmeti so se pa poučevali po prejšnjih knjigah, ter se je tako moralo tudi pomagati z nemščino. Tako je po vztrajnem Vodnikovem delu obveljalo v našem šolstvu slovenščina, dočim se je nemščini radi njene zgodovinske ukoreninjenosti priznala le neka večja veljavnost nasproti ostalim jezikom.

V maršalovi navzočnosti so otvorili tudi ljubljansko centralno šolo, ki ji je postal rektor kanonik Valand iz Nove vasi pri Ra-

dovljici. Umrli je kot goriški nadškof l. 1834. Na tej šoli so se usposabljali gojenci za duhovnike, profesorje, lekarnarje, zdravnike itd. Marmont je povzdignil medicinsko-kirurško učilišče v Ljubljani na stopnjo prave vseučiliške fakultete, tako, da so na tem zavodu mogli absolventi doseči tudi doktorsko čast.

12. novembra 1811. se je ustanovilo v Ljubljani vseučilišče s stolicami za pravo, modroslovje, bogoslovje in medicino.

Tudi je treba omeniti, da Francozi niso pozabili na obrt. V Ljubljani so ustanovili umetno-obrtno šolo. Ustanovili pa so istočasno za Ilirce 100 prostih mest na višji šoli za umetnost in obrt v mestu Châlons sur Marne.

Tako je visoko kulturni francoski narod tudi nam Slovence s svojo revolucijo pred 150 leti pomagal, da smo dva decenija za tem kulturno zaživel. Priznati jim moramo v polni meri velik doprinos k razvoju našega slovenskega šolstva, saj je bil francoski vpliv na Slovence velikega pomena za vse slovensko narodnokulturno življenje.

Škoda je le, da je bila doba Ilirije tako kratkotrajna.

Vendar pa je na mestu in pravično, da se s hvaležnostjo spominjamo tudi mi tega pomembnega francoskega jubileja, ki je istočasno praznik tudi ostalih evropskih narodov, ki so zajemali iz kulturnega vrelca francoskega naroda, ki ga je odprla velika francoska revolucija v geslu: enakosti, bratstva in svobode.

J-lo.

Disciplinska razsodba

Zaradi članka »Banovinski učiteljski svet« (Posvetovanje nadzornikov), ki je izšel v 37. številki »Učiteljskega tovariša«, dne 29. aprila 1937., je bilo odgovornemu uredniku Vekoslav Mlekužu prepovedano urejevanje lista in je bil istočasno postavljen v disciplinsko preiskavo. Prepoved urejevanja je Državni svet s svojo razsodbo br. 16.188/38 od 24. junija 1938. uničil. O disciplinskem postopku pa je prejel urednik dne 4. maja 1939. končnoveljavno razsodbo, ki jo v celoti priobčujemo:

Ministrstvo prosvete
Kraljevine Jugoslavije

Disciplinski sud
D. s. br. 8/38
4. juna 1938. godine
Beograd

U ime

Njegovog Veličanstva Petra II
Kralja Jugoslavije.

Disciplinski sud pri Ministarstvu, kao disciplinski sud II stepena, sastavljen od: Čiromete dr. Duje, kao predsednika; Mladenovića Atanasija, Živanovića Branivoja, Milenkovića Miodraga, Ljubičića Mate, kao članova i Selić Katarine, kao delovodje, u prisustvu disciplinskog tužioca Kovačevića Spasoj, optuženog Mlekuž Vekoslava i njegovog branioca Koste Aranickog, advokata iz Beograda, po žalbi optuženog Mlekuž Vekoslava, učitelja u Ljubljani, protivu presude disciplinskog suda kod Bana Dravske banovine D. s. br. 67/8 od 28. decembra 1937. god., pošto je saslušao konačne zahteve optužbe i odbrane, nakon pretresa održanog na dan 4. juna 1938. godine, na osnovu § 43 st. 2 Uredbe o disciplinskoj odgovornosti školskih nadzornika i nastavnika narodnih škola, doneo je i istog dana proglasio sledeću

Presudu:

Uvažava se žalba optuženog Mlekuž Vekoslava, učitelja u Ljubljani, u pogledu kazne na koju je osuđen presudom Disciplinskog suda kod Bana Dravske banovine D. s. br. 67/8 od 28. decembra 1937. god., te se za delo za koje je prvostepenom presudom oglašen krivim, na osnovi tač. 1, § 8 u vezi § 9 Uredbe o disciplinskoj odgovornosti školskih nadzornika i nastavnika narodnih škola, kažnjava umanjnjem prinadležnosti od 5 % za tri meseca i da po § 40 iste Uredbe snosi eventualne troškove postupka.

Obrazloženje:

Presudom Disciplinskog suda kod Bana Dravske banovine D. s. br. 67/8 od 28. decembra 1937. godine, Mlekuž Vekoslav, učitelj u Ljubljani, oglašen je krivim za delo označeno u dispozitivu navedene presude i za isto kažnjen umanjnjem prinadležnosti od 5 % za šest meseci.

Protivu ove presude podneo je optuženi Mlekuž Vekoslavom sudu pri Ministarstvu prosvete blagovremeno žalbu, kojom moli da mu se izrečena kazna ublaži.

Disciplinski sud pri Ministarstvu prosvete, posle održanog usmenog pretresa, našao je, da je optuženi Mlekuž Vekoslav zaista kriv što je, kao odgovorni urednik lista »Učiteljski tovariš«, dozvolio, da se u jednom broju tog lista, iznese sve ono što je bilo na sednici Učiteljskog udruženja, kojim je sednici predsedavao načelnik Prosvetnog odeljenja Kraljevske banske uprave, g. Sušnik, čime je naneo uvredu i samom g. Sušniku. Ali, i pored tačno utvrđenog činjeničkog stanja, ovaj sud je našao, da je kazna odmerena Mlekuž Vekoslavu prvostepenom presudom prestroga, s obzirom na to, da postoje znatne olakšavajuće okolnosti i to: što dosada nije kažnjavan i njegovo priznanje, koje prvostepeni sud, pri odmerenju kazne, nije uzeo u obzir.

Sa izloženog, Disciplinski sud pri Ministarstvu prosvete delimično je uvažio žalbu optuženog Mlekuža i ublažio mu kaznu kako je navedeno u dispozitivu ove presude.

L. S.

Disciplinski sud pri Ministarstvu prosvete.

Pretsednik Disciplinskog suda:

Dr. Čiromete s. r.

Delovodja:

K. Selić s. r.

VABILO

na redni letni občni zbor zadruge »Učiteljski dom«, ki se bo vršil v nedeljo, 11. junija 1939., ob 9. uri dopoldne v Učiteljskem domu z naslednjim dnevnim redom:

1. Otvoritev po načelniku.
2. Poročilo gospodarskega odbora.
3. Poročilo tajnika.
4. Poročilo blagajnika.
5. Računski zaključek za leto 1938.
6. Poročilo nadzornega odbora.
7. Volitev enega člana v nadzorni odbor.
8. Samostojni predlogi in pritožbe.
9. Slučajnosti.

V primeru, da bi ob napovedanem času začetka občnega zbora ne bilo zbranih zadostno število zadrušnikov, se vrši občni zbor pol ure kasneje pri vsakem številu navzočih članov zadruge.

Tajnik:

Načelnik:

Starman Fran s. r.

Vrhovec Stanko s. r.

Kakšen je tvoj razred?

Moj razred? Dober! Res, zelo sem zadovoljen z njim. Nekaj učencev je sicer nekoliko bolj počasni, a to me ne moti. Kaj hočeš, vsi pač niso za učenje. Bog jim pomaga, jaz jim ne morem.

Moj razred? No, nekako že gre. Nekateri delajo, se uče, ubogajo, nekateri pa so popolnoma za nič. Kaj prida letos ne dosežem z njimi. Sicer se trudim, vestno se pripravljam, a kakih uspehov noče in noče biti. Ne vem, kaj je temu krivo. Jaz nisem. Zavedam se, da storim svojo polno dolžnost. Pozno v noč sedim pri preparacijah in razmišljam, kako pot bi ubral. Vse mogoče in nemogoče načine sem že uporabil, a zaželenega cilja vendarle ne dosežem.

Moj razred? Lepo te prosim, pusti me s tem vprašanjem pri miru. Grozno, ti rečem! Najslabši material vse šole se je zbral letos pri meni. Dečki so sami pretepači, dekleta pa prismojene goske. Že od začetka šolskega leta uporabljam vso svojo strogoost, a absolutno ne pomaga. Včasih sem poizkušal tudi s lepim. Tedaj šele sem imel vraga! Saj so me hoteli kar nesti iz razreda. Potrudil sem se, da bi podajal predpisano snov na čim zanimivejši način. Nisem uspel. Nobenega zanimanja niso pokazali za moje besede. Nič jim ne gre v glavo.

Moj razred? Odkrito povedano, prijatelj, ne poznam ga. Kako tudi! Nihče nam ni povedal, kako naj raziskujemo duše svojih učencev. Na dolgo in široko so nam sicer razkladali, da mora dvem ali večim premisam slediti logična konkluzija, da je kit sesalec, da kit živi v morju, da je torej kit sesalec, ki živi v morju, kar razume vsak količkar normalen človek, le tega nismo nikoli slišali, kako naj spoznavamo svoje učence, svoj razred. Vem samo, da so nekateri pri posameznih predmetih zelo aktivni, pri drugih zopet ne, da so drugi popolnoma apatični, nekateri živahni, drugi zopet neverjetno mirni, ne vem pa, kje tiči vzrok, da so takšni.

O srbskem učiteljskem udruženju za Bosno in Hercegovino

Letos o Vidovem dnevu poteče 25 let, ko so avstrijska oblastva brezobzirno posegla po srbskem šolstvu v Bosni in Hercegovini. Zaprli so 126 srbskih šol, razpustili srbsko učiteljsko udruženje za Bosno in Hercegovino. Nahujskali so neodgovorno drhal, da je opustošila poslopja srbskih šol, požgala in razbila pohištva, učitelje pa napadla ter jim tako ogrožala življenje. Neizmerno je bilo trpljenje srbskega narodnega učiteljstva. Ječe so se polnile z njimi, pošiljali so jih v taborišča in v prve vrste v fronto. Največji mučenik med vsemi srbskimi učitelji v Bosni in Hercegovini je bil učitelj Veljko Čubrilo, ki ga je kot velikega srbskega narodnjaka in borca za narodne pravice avstrijska soldateska obsodila na smrt ter je bil obešen v Sarajevu.

»Narodna prosveta« prinaša o srbskem učiteljskem društvu za Bosno in Hercegovino daljši zgodovinski spis izpod peresa učitelja Kaludžerića Steva, iz katerega posnemamo sledeče:

»V zvezi z raznimi članki, ki so izhajali v srbskih časopisih v Bosni in Hercegovini o potrebi ustanovitve srbskega učiteljskega udruženja za Bosno in Hercegovino, je učiteljski zbor srbskih osnovnih in višje dekliške šole v Sarajevu na svoji seji dne 11. maja 1905. sklenil, da se izvoli iz njegove srede ožji odbor, ki ima nalogo sestaviti pravila za učiteljsko udruženje.

Takoj, ko je ožji odbor dokončal svoje delo, je pozval vse učiteljstvo srbskih šol, da se izjavi, kako misli o udruženju. Odziv je bil prav časten in zato je odbor že 18. novembra 1905. poslal vsemu učiteljstvu osnutek pravil, o katerih je želel, da posamezni učitelji podajo svoje mišljenje. Tako je prišlo do prepotrebne kontakta med poedinimi srbskimi šolami, med katerimi do tiste dobe ni obstajal nikakšen stik. Določilo se je, da se čimprej skliče v Sarajevu učiteljska skupščina, na kateri naj se osnuje učiteljsko udruženje. To se je res zgodilo 29. decembra 1905. leta. Ta dan se je zgedla v Sarajevu prva skupščina srbskih učiteljev in učiteljic iz Bosne in Hercegovine. Zanimivo pri tem je to, da so vse srbske cerkvene šolske občine prav rade dale svojim učiteljem in učiteljicam večredni dopust, da so se lahko udeležili zborovanja. Nekateri občine so jim dale celo malo denarno podporo za potne stroške.

Tako se je udeležilo tega zborovanja 37 učiteljev in 17 učiteljic. Poročilo pravi, da so

† Ivan Burdian

Nepričakovano in mnogo premlad nas je moral zapustiti. Za velikonočne paznike še zdrav in vesel v krogu ljubljene rodbine, sedaj pa že počiva na mestnem pokopališču v Celju. Kratka bolezen je zrušila krepkega moža, moža krepkega po telesu, še krepkejšega v svoji duševnosti.

Trnjeva življenjska pot slovenskega učitelja ga je vodila po skoro vseh predelih naše ožje domovine.

Bil je rojen v Trstu in so mu mladostna leta minila v sončnem primorju. Po maturi v Kopru je služboval pri sv. Antonu pri Kopru, v Koprivi in Pliskovici, kjer si je tudi začel graditi svojo življenjsko srečo. Najlepšo dobo svojega življenja je preživel v vnožju Savinjskih planin pri Sv. Mihaelu nad Mozirjem in v Šmartnem pri Gornjem gradu. Po preobratu je dal takoj svoje moči na razpolago mladi domovini in hitel delovat na

Kakšen je tvoj razred? Zanimivo, a vendar zelo neaktualno vprašanje. Lepo te prosim, kako naj se danes, v teh časih, pečam s tem vprašanjem. Ali ni vseeno? Ali ni važnejše, kam naj skrijem svojo glavo v nevihti, ki se pripravlja, ki grozi, da izbruhne vsako uro? Da, da! Pred nami so danes važnejši problemi kot je moj razred. V Evropi se odločuje usoda človeštva za dolgo bodočnost. Ti pa bi zahteval od mene, da zaprem oči in ušesa za vse ono, kar se godi v svetu in naj se posvetim tako drobnemu in nebitnemu vprašanju kot je moj razred. Tako blaznost je Arhimed plačal z življenjem. Ne verjamem, da bi bilo med nami še kaj Arhimedov.

Pa so. Tudi med slovenskimi učitelji. Res: Arhimed je svojo »blaznost« plačal z življenjem, toda izsledki njegove znanosti žive še danes in brez njih bi tudi moderne znanosti ne bilo. Med slovenskimi učitelji živi Miloš Ledinek, ki sredi rušenja starega sveta ni izgubil živcev in se mirno posvetil vprašanju, kakšen je njegov razred. Plod tega dela je 64 strani obsegajoča knjižica, ki jo je izdala druga »Pedagoški tisk« in nosi samozavesten naslov »Moj razred«. Samozavesten? Človek bi prej rekel, da je skromen, zelo skromen. Pa ni. Kajti samo s takim naslovom je mogoče definirati tako skrbno, vsestransko in podrobno analizo učiteljevega razreda. Miloš Ledinek je svoje detinstvo preživel v trdi stvarnosti Kobanskih hribov, mladost v trdi stvarnosti povojnih let, v časih, ki bi si študent dal odsekati prst za eno samo žemljo in preživljal svojo možko dobo v trdi stvarnosti mestne proletarske četrti. Ta trda stvarnost je oblikovala učitelja v njem in Ledinek se zaveda, da ista trda stvarnost oblikuje tudi njegove šolarje. Zato se ne vdaja sentimentu. S svojo knjižico je to zgovorno dokazal. Ni mu bila dovolj samo konstatacija, da je ta ali on otrok len, apatičen, nervozno živahen, potr, hinavski, odkrit, priden, izredno duševno razvit, duševno zaostal, da so deklice bolj pridne kot dečki ali obratno, da je moralno pokvarjen, tih, blebetav, resen, da ima smisel za disciplino ali da ga nima, da je zdrav ali bolan, da je telšno normalno razvit ali ni. Vse

bili to mladi ljudje, ki so kazali veliko volje do dela v šoli in med narodom ter veliko veselje do ustanovitve udruženja.

Treba je tu pripomniti, da srbske šole v Bosni in Hercegovini niso bile državne (komunalne), katere je oblast brezplačno odpirala. Bile so to šole, katere je moral vzdrževati sam narod. Zanimivo je, da so zaradi tega pričeli nastopati proti tem šolam tudi Srbi v Bosni in Hercegovini sami. Bil je pa to le ozek krog tiste srbske inteligence, ki je hotela posebno prijateljsko živeti z avstrijskimi oblastmi ter tem v vsakem pogledu ustrezati in jim pomagati pri zavojevalnem delu Bosne in Hercegovine. Drugi del inteligence in srbsko ljudstvo pa so se prav toplo zavzemali za srbsko narodno šolstvo ter ga v izdatni meri podpirali.

Na svoji prvi skupščini je učiteljstvo postavilo posebno spomenico, ki jo je poslalo »Velikemu upravnemu in prosvetnemu svetu v Sarajevu«, v kateri opisuje žalostno stanje srbskega šolstva v Bosni in Hercegovini. Podčrtava posebno pičle učiteljske dohodke ter prosi za njih zvišanje in istočasno zahteva učiteljsko stalnost.

Učiteljstvo pa se v svoji peticiji zavzema tudi za uvedbo enotnega učnega načrta, za uvedbo enotnih učbenikov, ki naj jih pregleda posebna učiteljska anketa, preden se dajo v potrditev »Velikemu upravnemu in prosvetnemu svetu v Sarajevu.

Prošnja srbskega učiteljstva pa ni bila rešena dve polni leti. Šele leta 1908. je bila izdana pokojninska uredba srbskega učiteljstva. Da bi učiteljstvo s svojimi zahtevami v celoti uspelo, je bil sklican izredni občni zbor srbskega učiteljskega udruženja za Bosno in Hercegovino, kjer se je ponovno sestavila peticija na »Veliki upravni prosvetni svet v Sarajevu«. Šele po tej prošnji so bile zahteve srbskega učiteljstva ugodno rešene.

Končno je treba pripomniti, da je srbsko učiteljsko udruženje za Bosno in Hercegovino pri srbskem narodu uživalo veliko naklonjenost ter so posamezni srbski rodoljubi darovali društvu večja volila.

Tako je srbski narod v Bosni in Hercegovini znal ceniti svoje narodne učitelje, s katerimi se je ramo ob ramo boril za svojo svobodo ter jo končno tudi častno dosegel.

J-lo.

Koroško v Grabštanj, vrnil se težko depimiran in nastopil svoje zadnje službeno mesto na Ponikvi. Po upokojitvi leta 1928. se je naselil na Celju, deloval še javno, v glavnem pa se posvečal svoji številni in ljubeznivi rodbini.

V svojem bistvu sicer dober in ljubezniv, je postal skrajno odločen, če je bilo treba braniti čast naroda ali interese šole in stanu.

Študentske organizacije se je oklepal z vsem žarom svoje plemenite duše, vsako zborovanje je bilo za njega dogodek, praznik, ki se ga ne sme prezreti. Društvene funkcije je vršil vestno in z veliko požrtvovalnostjo.

Kako je bil priljubljen v vseh slojih, je pokazal veličastni pogreb, globoka žalost svojcev, tovarišev in znancev. Močna plast šopkov in vencev je pokrila njegovo gomilo. Narodna trobojnica mu je bila svetinja, na grob so mu jo položili in pod njo naj mu, na sladke počitek, med tovariši pa mu bo ohranjen najlepši spomin.

to je bilo Ledineku absolutno premalo. Nekatere morajo tičati vzroki vseh teh neomajno konstatiranih dejstev. Poiskati je torej treba vzroke. Zdravnik, ki ne zna postaviti diagnoze, ne more uspešno zdraviti bolezni. Ledinek se v polni meri zaveda, da kakor njega samega tudi njegove šolarje duševno oblikuje trda življenjska stvarnost: poklic otrokovih staršev, številčno in gmotno stanje družine, otrokovo stanovanje, njegova prehrana in obleka, delo, ki ga otrok opravlja doma, bolezn, ki jih je preстал in otrokove splošne domače razmere. Tudi to mu ni dovolj, če mu že nos pove, ali otrok spi v hlevu ali ne, kakor se je blagovolil modro izraziti neki bojeviti vitez reakcionarne pedagoške smeri. Resnega pedagoškega delavca ne more zadovoljiti samo kvalitativno izraženo dejstvo, ker si z njim ne more pomagati. Nujno mora to dejstvo biti izraženo tudi kvantitativno. Šele tedaj dobi pravo praktično vrednost. Šele takrat bo razumel, zakaj se ne more zanašati samo na božjo pomoč, da mu ne pomagajo še tako vestno pripravljene preparacije in kar je glavno: vedel bo, zakaj je stanje njegovega razreda takšno kakršno je. Potem mu tudi ne bo težko najti poti, po kateri hoče priti do zaželenega cilja. Natančneje nam tega Ledinek še ni razložil, ker bo to storil v drugem delu svoje študije, ki v kratkem izide v isti založbi. Toda odkril nam je nov svet, kakršnega do sedaj še nismo poznali.

Ind še o enem nas je Ledinek s svojo knjigo trdno prepričal: Spoznavanje naših razredov ni v vrtincu sodobnih dogodkov nobeno brezplodno ali celo nevažno delo. Obratno. Iz naše stvarnosti raste nova stvarnost bodočih dni. In če ne poznamo sedanje, kako naj vzgojimo ljudi, ki naj bodo v polni meri kos nalogam te nove, v znaku nečuvnega oboroževanja se porajajoče stvarnosti. Delo, ki ga nam je Ledinek nakazal v svoji knjigi ni samo pedagoške, temveč zgodovinske važnosti. Zato bi med nami ne smelo biti nikogar, ki bi šel molče in z zaprtimi očmi mimo Ledinekove knjige.

Hudales Oskar.

Učiteljski pokret

Delo rodi potrebe

Za tekoče šolsko leto se anketno in študijsko delo v Učiteljskem pokretu bliža svoji zaključni fazi. Zadnja številka letošnje »Prosvete« se že pripravlja. Tudi ta bo prinesla material o našem učencu, material, ki bo organsko povezan z vso letošnjo in lansko vsebino »Prosvete« in ki naj v grobem prikaže eksistenčno stanje, v katerem živi in dela naša šolska mladina. Program sicer še ni zaključen. Manjkajo nam še podatki o otrokovi prehrani. Tudi to bo še prišlo na vrsto.

Trdo je naše delo. Brez števila delovnih ur je v njem. Vsi smo več ali manj začetniki pri tem poslu. Pogrešamo vsega, celo tradicije. Tradicija ima sicer dve plati: pozitivno, ker nam nudi vzorec in daje oporo za sedanjost, pa tudi dovolj snovi iz prejšnjih dob za primerjavo; negativno, v kolikor utesnjuje nesamostojne duhove pri raziskovalnem delu.

Ne zakrivajmo si oči pred dejstvom, da je bilo dosedanje učiteljevo delovanje v naših strokovnih organizacijah kaotično, hlajstaje predvsem za zelo visoko postavljenimi in najčesče nedosegljivimi smotri in efekti, laže dosegljivih, konkretnih nalog pa nismo zlahka opazili niti pristopili k njihovi rešitvi prav zato, ker so bile premalo vzvišene in se nekako niso skladale s »svetostjo našega poklica«. Da ne bo nesporazumljen, poudarjam, da ta trditev ne velja za stanovsko politični del naše organizacije JUU, ki se bori za najosnovnejše človeške pravice učiteljeve. Pri vseh ostalih pedoloških, socioloških in didaktičnih nalogah pa se izkaže, da smo še vedno vse preveč produkt svoje dobe, v kateri so nas vzgajali.

Naša strokovna vzgoja nam je pač usmerila poglede na vršace v pedagogiki in sociologiji. Za konkretna vprašanja pa ni bilo v šoli niti časa niti priložnosti in — najbrž — niti volje. Ni namen tega članka, da bruha, — sicer zaslužen — ogenj in žveplo na učiteljsko predizobrazbo. Vsakdo iz ogromne učiteljske družine dnevno opaža vrzeli v svoji izobrazbi in jih maši ali vsaj želi zamašiti, kakor mu nač dovoljuje čas in žep.

Kdor koli se je aktivno pečal s pokretovimi anketami, vé, kolikokrat je moral brez moči obtičati pred kakim, morda na videz ne-

znatnim, a za nadaljnje delo vsekakor važnim problemom, ker ni imel svetovalca in pomočnika, da bi mu pomagal preko nevarnih čeri. Anketne pole dokazujejo, da niso najpridnejši sodelavci oni tovariši (-ce), ki žive v lažjih življenjskih in službenih razmerah, ki bi se mogli o vsaki stvari in o vsakem času posvetovati s strokovnjakom ali najti rešitev iz knjig in revij po raznih javnih knjižnicah. Od Boga in oblastnikov pozabljenodeželje nam je dalo največ vestnih in za otrokovo dobro vnetih sodelavcev. Le knjiga more biti tem tihim težakom šole tovariš, svetovalec in vodnik. Učiteljski pokret mora imeti svojo specialno knjižnico!

V izredno napetem času delamo. V množici vsakodnevnih senzacij se naše prizadevanje ne blišči, ker je pač težaško opravilo. Toda čas bo ugledil prerazburkan površino dnevnih razburkanj in tudi naše delo se bo pojavilo kot usedlina, v kateri bo vsekakor lepo število zlatih zrnec za sociologa in pedologa. Danes se še morda zaničljivo oglaš kak komoden kolega, češ: šušmarji zganjajo diletantizem! Nekje in nekoč je treba pričeti, napake so človeške in opravičljive. Jutri bosta doba in razmere zahtevala od nas več znanja, več storitve, izgovori o pomanjkljivi predizobrazbi bodo obrabljeni. Izobrazimo se sami! Sredstev za to posameznik ne zmora. Celota mora pomagati!

Delegati za našo banovinsko skupščino naj dokažejo mnenje svojega članstva o Učiteljskem pokretu. Ako je naše delo sprejemljivo in koristno za našo javnost, naj nam dovolj predstavništvo banovinske skupščine potreben kredit za ustanovitev specialne knjižnice, ki bi bila nameščena v okviru splošne knjižnice pri ljubljanski sekciji in vedno na razpolago pokretašem.

Naše delo je brezplačno, torej spet idealistovsko, in tako bo tudi ostalo. Vendar toliko razumevanja za naše prizadevanje pa vsekakor moremo terjati, da se vsaj našim skromnim študijskim željam ugodijo. Čistega dobička od te investicije bo itak deležno naše šolstvo, po njem slovenski otrok in po njem vsa naša javnost. Ali terjamo preveč?

M. P.

Splošne vesti

UČITELJSKIM DRUŠTVOM!

Bližamo se koncu šolskega in tako tudi upravnega leta. Zato prosimo vsa sreska učiteljska društva, da **takoj** pošljejo mesečno prijavo za maj, ono za junij pa **najkasneje do 10. junija**, ker jo potrebujemo v svrhu medsebojnega obračuna in v svrhu zaključka letnega računa.

Članarino pa prosimo, da nakažete sekcijski čimprej in to brez zaostankov. Ukrepite vse potrebno, da bo letošnja članarina s stariimi dolgovi vred letos v celoti poravnana.

Uprava.

— Vse tovarišice in tovariše, ki so bili premeščeni in so se obrnili za zaščito na sekcijo, prosimo, da nam sporočijo, če so prosili, v zvezi z razpisi, za kako razpisano mesto.

ČLANICAM »DOMA UČITELJIC«!

Zadruga je poslala vsem članicam položnice v svrhu poravnave upravnine, ki znaša na leto din 17.— Za vsako dolžno leto je priložena po ena položnica. Zaostanek na uprav-

nini za leto 1938. je tako velik, da s plačano upravnino niso bili kriti niti upravni stroški. Taki zaostanki na upravnini pomenijo za drugo veliko breme, ker moramo odplačevati dolg, ki ga imamo na zemljišču. Čim bolj se bomo zavedale svojih dolžnosti, ki jih imamo kot zadržane članice, tem prej bomo postavile naš dom.

Odbor.

Osebnne zadeve

—i Za šolske tajnike pri sreskih načelnstvih so postavljeni: v Kamniku Marija Uhlir, v Kočevju I. Nikolaj Lahajner, v Kočevju II. Miroslav Trošt, v Kranju Franciška Slapar, v Krškem I. Emil Zorn, v Krškem II. Ljudevit Burja, v Ljubljani - okolica, vzhodni del, Hermina Osana, v Ljutomeru Miroslav Zaherl, v Mariboru - mesto Franc Galež, v Mariboru - desni breg I. Franciška Kopriva, v Mariboru - levi breg II. Adrijana Racek, v Murski Soboti Gustav Čizek, v Dravogradu Albina Vidic, v Radovljici Franc Rus, v

Za našo družino

(Konec)

Radi kričeče nizkih plač pada kupna moč javnih nameščenecv z leta v leto čedalje bolj, kar ustvarja zastoj v prodaji, vodi v brezposelnost, bolezen, socialno nezadovoljstvo in vse gorje, ki more izhajati iz tega. Zvišanje plač pa pomeni tudi zvišati kupno moč širokih ljudskih množic.

Poleg prenizkih plač obstoja v vrstah železniških in drugih uslužbencev še težak problem, ki ni nič manj važen kot povečanje prejemkov, to je problem razbremenitve osebja v službi. Pri delavcih v skladiščni službi niso redki primeri, da ima uslužbenec do 17 ur zaporedne službe na dan. Zgodaj zjutraj začne z delom in konča pozno v noč, zato ni težak zaključek, da gre prenapornost v službi na račun njegovega zdravlja. Ako bi se v tem primeru postopalo socialnejše, bi bilo pomagano tudi mnogim brezposelnim, ki bi dobili službo zaradi razbremenitve preobloženih.

Nad vse kritičen je tudi položaj upokojenecv. Pri zadnjem zvišanju v novembru l. 1937. niso prejeli ničesar, dasi imajo mnogi otroke v višjih šolah, ali pa po končanih študijah čakajo kot brezposelni na nameščenje. V odrekjanju in zagrenjenosti čakajo zboljšanja svojega položaja, zakaj dosedanj prejemki niti zdaleka ne zadostujejo za kritje najnujnejših stvari in vendar so najlepša leta svojega življenja posvetili trdemu, odgovornemu delu za narod in državo.

In kaj naj rečem o naši mladini, ki je stopila na mesto upokojenecv? Mesečni prejemki onih s srednješolsko izobrazbo ne znašajo niti 1000 din, onih z višješolsko pa nekaj več. Kdaj si bodo mogli ti ustvariti družino? Ako si ne poiščejo družice, ki bi tudi sama s svojim zaslužkom pripomogla k ustvaritvi doma, jim bo treba čakati še nekaj let, zakaj neveste z dotami so dandanes kaj redke. In ako se poroče z javno nameščenko? Tudi v tem primeru jima je malo pomagano, ker visi nad njima težka krivica —

odtegnitev ženinih doklad, tako da skupna plača obeh ne doseže niti življenjskega minima. In tako si dandanes vsak, ki si ustvarja družino na ta način, življenje silno poslabša. Mnogi zapadejo popolnoma brez lastne krivde celo v bedo, ki je prej niso nikdar poznali in jo zato tem težje prenašajo.

Toda ne samo javni nameščeneci, tudi družina našega kmeta, delavca in malega obrtnika preživlja težke dneve.

Te dni čitamo v nekem našem dnevniku sledeče:

»Vzemimo primer nekoč trdne kmečke družine iz Slovenskih goric. Starši so imeli 7 otrok. Otroci so se rodili v medvojnem in povojnem času, ko je kazalo, da se bo dalo živeti. Takrat, ko so se otroci rodili, je bil njihov oče prepričan, da bo lahko spravil za otroke doto, vsaj nekaj — kakor je prigospodaril to doto za njegove sestre njegov oče. Prišla pa je kriza, ki je zajela tudi kmeta in ki je ni nikakor predvideval. O doti ni bilo več govora, trdna kmetija se je celo zadolžila. V tem času so začeli doraščati otroci, ki so prav tako jeli misliti o svojem domu. Kmet je oddal prvo hčer, a ker ni imel denarja, si je najel posojilo, kar pa ni bilo dovolj. Prodal je tudi njivo. Medtem sta mu odrasla nadaljnja 2 otroka. Nobeden od njiju se ne more več oženiti, ker ni denarja. Nobeden se ne more poročiti na dom, ker bi moral preveč izplačati, za kar pa zopet ni denarja. V družini so zato na dnevnem redu prepripi in življenje med družinskimi člani je pravi pekcl.« — Žal, da je takih kmetijskih domov dandanes prav mnogo.

In družine kajzarjev in delavcev? Tam gošpduje in vlada beda iz dneva v dan. Uboga mladina, ki dorašča v takem ozračju! Mnogo jo zaide na stranpota. Glede takih otrok piše naš Milčinski: »Kaj hasneta šola in šoloobveznost otroku, kateri te šole ne more obiskovati, ker nima čevljev, nima obleke? Kaj mu hasne šola, katera ga izključuje, ker je tak in niti ne more biti drugačen. Šola ga izključuje in ga pusti na

šmarjah Jakobina Pejša, v Kamniku II. Ida Fajdiga, v Litiji I. Ivan Bajec, v Ljubljani - mesto I. Angela Doležal, v Ljubljani - okolica, zahodni del, Martin Čander.

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje: I. K.? Ima li žena - učiteljica pravico do draginske doklade in stanarine, če živi njen mož - učitelj iz službenih ali družinskih ozirov v drugem kraju, ne da bi bila sodno ločena?

Odgovor! Da, pripada ji!

—§ Vprašanje: A. G., P. Ali sme učiteljica, ki se poroči z neučiteljem, še ostati v službi, ali ne?

Odgovor! V 35. številki »Učit. tovariša« smo objavili važne določbe finančnega zakona za l. 1939./40. Objavili smo, da je celibat ukinjen — učiteljica sme ostati torej še nadalje v službi, pa naj se poroči z učiteljem ali neučiteljem.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—l »Slovenski učitelj«, glasilo Slomškove družbe prinaša v 4. številki letošnjega letnika v članku »Povesti našega organizacijskega življenja tudi sledeče: Ni častno za stan, ki ima nad 4000 pripadnikov, da mu dajo nadzornika iz drugega poklica. To je eno. Drugo pa je to: Kdor hoče ljudsko šolo nadzorovati, mora to šolo tudi poznati od temelja. Ljudska šola ne potrebuje nadzornikov-policejev, temveč nadzornikov-strokovnjakov, ki bi znali biti svetovalci učiteljem v zadnji gorski vasi. To pa znajo in umevajo le učitelji-strokovnjaki in praktiki. Kakršno načelo velja za druge stanove, takšno bi moralo veljati tudi za učiteljski stan. Nobenemu človeku ne pače v glavo, da bodi nadzornik vojaku kak civilist, železniškemu uradniku kak profesor, kmetu kak poštni uradnik, duhovniku kak laik. Tu je napaka v bistvu. Potrjujejo jo skušnje. — Nadzornik-profesor išče predvsem pomote v šolskih nalogah, v uradnih knjigah. Bistvenih navodil pa dati ne more, ker učencev v starosti od 6 do 11 let ne pozna. Učenci ljudske šole se zelo ločijo od učencev srednje šole. To sta dva različna tipa, ki ju je različno oblikovati. Za to oblikovanje pa ima učitelj večjo strokovno podlago in še prakso povrh, česar profesor, ki ni še nikoli imel učencev te dobe, nima. Res, da je profesor tudi učitelj, kakor je res, da je mizar tudi obrtnik, in vendar ne bo nihče mizarja postavljaj za inštruktorja krojaču ali narobe — krojača za inštruktorja mizarju. Taki in temu podobni nazori vladajo v organizaciji in je organizacija žal, da ni prišlo še to naziranje tudi v širšo javnost, ki še vedno visi na historični tradiciji.«

OPOMBA: Ker je za napredek naše narodne šole in za pravilno ocenjevanje šolskega dela poleg temeljite osebnega pedagoške in metodične izobrazbe nadzorniku dobro poznanje notranjega ustroja narodne šole prvi predpogoj, smatra skupščina, da si lasti učiteljstvo teh šol upravičeno pravico do nadzorstva na narodnih šolah. Zato naj se izpremene vse določbe, ki bi učitelju narodnih šol kakorkoli otežkočale dosego položaja sreskega, kakor banskega šolskega nadzornika, ker le učitelj narodnih šol izvršuje z ozirom na svojo šolsko prakso, instruktivno nadzorstvo. (Iz resolucije banovinske skupščine JUU.)

cesti. In šele, kadar izbačenjen iz človeške družbe ji postane neprijeten — se ga zopet spomni človeška družba — in ga zapre. Ako marsikateri otrok tiči v blatu, ni se sam tja postavil, odkazan mu je bil prostor. Napak je brez dvoma, da ima otrok blatne madeže, ali logike ni in pravice ni v ravnanju človeške družbe, ki zato kaznuje otroka, ker je takšen, kakršen je moral postati — in ki pobija simptom, korenine zla se pa ne dotika...«

Za naš narod usodnega pomena je tudi dejstvo, da živi mnogo bednih družin na naši meji, ki spričo skrbi za golo življenje ne more imeti pravega razumevanja za nacionalna vprašanja ter ne more prožiti trdne hrbtnice mogočnim sosedom.

V ozki povezanosti živimo vsi sloji med seboj. Nenavadno težak gmotni položaj javnih nameščenecv vpliva na raven vsega naroda. Prizadeži so radi tega prav vsi stanovi: trgovci, kmetje, obrtniki in drugi, zakaj ravno javni nameščenec je tisti, ki mesečno izda prav vse svoje dohodke in ako on nima dovoljnih sredstev, ne more podpreti s svojimi dajatvami drugih stanov. Zato je nujno potrebno, da država takoj izboljša prejemke svojim nameščenecem in upokojenecem vseh strok in položajev, kakor so nekateri od teh v zadnjem času v svojih spomenicah že zahtevali. To izboljšanje pričakujemo zlasti sedaj, ko se je po oficialnih izjavah gospodarsko stanje države izredno okrepilo in so državni dohodki močno prekoračili v državnem proračunu predvidene postavke. Poleg tega so nam merodajni faktorji v začetku decembra minulega leta to zvišanje že obljubili.

Trdno upamo, da bo država ugodila tem našim upravičenim zahtevam ter dala s tem dober zgled privatnim delodajalcem, ki bodo radi tega primorani zvišati prejemke tudi svojim nastavlencem. Iskreno namreč želimo, da bi bile zadovoljne in srečne vse naše družine, zakaj ustaljene razmere bi pripomogle do lepšega življenja vsega našega naroda.

Najnovejši vzorci

A. & E. SKABERNÈ
LJUBLJANA

Na željo pošljemo vzorce!

—l »Slovenski učitelj« je naslov uvodnega članka, ki ga prinaša »Edinost« od 6. maja in pravi med drugim: »Posebno težak pa je bil njihov položaj na meji. Tu se za narodno in državno zavest ni storilo mnogo. Meja se je smatrala samo po sebi umevno narodna in državotvorna, da se je zdela ljudem povsem odveč na tem področju še kaj storiti. Kar pa se je tu v tej smeri zgodilo in naredilo, je bilo izključno delo učiteljev. — Živeti stalno sredi prebivalstva, ki ga je tuja propaganda že temeljito preusmerila in kljub vsemu ne izgubiti vero v pravico stvar in to vero tudi otrokom vsajati v srca, to gotovo ni posebno lahko opravilo.

Pa se še najdejo nekateri — saj jih je le še malo — ki skušajo krivdo za upadanje narodne zavesti zvaliti s svojih ramen na ramena učiteljstva. Ljudje, ki še s prstom niso mignili, da bi tem učiteljem pomagali ali vsaj olajšali njihov položaj, se danes pri kozarčku vina po omizjih — javno povedati si ne upajo — znašajo nad učitelji in nad šolo, ki da ni opravila svoje dolžnosti, češ, kako bi bilo mogoče, da pride do raznih takih nevšečnih pojavov, če bi bili učitelji na mestu. Jasno je, da tudi učitelj v kraju, ki je gospodarsko izčrpan, ne more delati čudežev. Taki očitki so še bolj krivični, kakor če bi hoteli tako krivdo naprtiti našim duhovnikom, ki imajo vendar še vedno večji vpliv na prebivalstvo kakor šole in učitelji.

Mnogo se je na naši meji grešilo z opuščanjem, mnogo se je tu zanemarilo, kar se danes nad nami mašuje in se utegne, če ne bomo kmalu prišli za delo, še maščevati nad vsemi, ne samo nad obodnimi, ampak tudi nad onimi Slovenci, ki so bolj v zatišju. Vsi si imamo mnogo očitati. Malo jih je med nami, ki bi imeli popolnoma čisto vest. Med temi malokaterimi jih je večina učiteljev.

—l Prosvetno delo. Hercegovinski hrvatski društvi »Napredak« in »Seljačka sloga« se mnogo prizadevata za pobijanje nepismenosti. Zdaj sta razdelili knjižne nagrade onim kmetom, ki so se v letošnji zimi naučili čitati. Tako je šlo v Posušje 220, v Mrkonjičgrad 50, Livno 30, Duvno 200, Staro Rijeko 50 in Mostar 400 knjig. »Večernik« od 7. maja.

—l »Slovenska beseda« od 4. maja prinaša v naslovnem članku »Svetost naše severne meje« med drugim tudi: »Zdi se, da bi bile potrebne in umestne temeljite reforme prevsem v narodno-vzgojnem in kulturnem življenju naše severne meje. Doslej se je dosledno dogajalo, da se je smatral vsak učitelj ali vsak drug državni uslužbenec, ki je bil premeščen v ta ali oni kraj v našem severnem državnem obmejnem ozemlju, tako s svoje lastne strani, kakor tudi z gledišča ostale slovenske javnosti za nekakega manjvrednega in zapostavljenega pregnanca, seveda prikrito osumljenega kakega prestopka ali pregreška v službenem ali zasebnem življenju in udejstvovanju. Učiteljska, poštna in ostala mesta v obmejnem ozemlju so se prislovično označevala in smatrala za kazenske kolonije. — To pojmovanje in tovrstna praksa v naši šolski ter ostali obmejnoprosvetni politiki sta bila docela zgrešena. Nasprotno, narodna in državna meja bi morala biti slehernemu našemu zavednemu človeku nekaj vzvišenega, svetega in vse ljubezni vrednega; na mejo bi morali pošiljati cvet in resnično elito iz vrst našega učiteljstva in ostalega državnega uslužbenstva.«

—l »Kristus Kralj v šoli« je naslov članka v »Slovincu« od 7. maja, ki med drugim pravi tudi: »Kdor ima zase mladino, ima v rokah bodočnost naroda. Zato se razne struje z vsemi silami trudijo, da mladino pridobije za svoje načrte... A ne le katehet, ampak tudi drugi vzgojitelji naj vodijo mladino h Kristusu Kralju z besedo in zgledom. Le taka vzgoja bo rodila lepe sadove.« Pij XI. pravi o krščanski vzgoji: »Nujno je potrebno, da ves šolski pouk in ustroj: učitelje, učne načrte in učbenike prešinja krščanski duh v vseh predmetih, tako da bo vsaki pouk zares temelj in krona vsega pouka v vseh vrstah šol. v ljudskih, srednjih in visokih šolah.«

Mladinska mafica

—mm Naklada rednih publikacij Mladinske matice. Po sklepu seje se tiska Roševa »Dija« v 26.000 izv., Klemenčičeve zgodovinske slike »Iz starih in novih časov« v 27.000 izv. in Seliškarjeva socialna povest »Janko in Metka« v 25.000 izv.

—mm Knjige Mladinske matice izidejo okrog 1. junija. Da ne bo nepotrebne zamude pri ekspediciji, prosimo cenj. poverjenike, da nakažejo zadnji obrok za knjige čimprej.

—mm Kdor hoče namesto broširanih vezane knjige, doplača 10 dinarjev. Doplačilo za vezavo »Našega roda« znaša 12 dinarjev. Vezane knjige in vezan »Naš rod« stanejo skupaj 47 dinarjev.

—mm »Dedek Miha«, najlepša naša slikanica na velikem formatu v 4 barvnem tisku na kartonastem papirju izide prve dni junija. Za naše naročnike bo stala samo 35 din. To je slikanica, za katero se bodo naši otroci kar trgali. Naročite jo čimprej!

—mm Na nekaterih šolah še ne vedo, da je izšel že četrti zvezek Cicibanove knjižnice, ki ga je uredil Fran Roš in ilustriral Maksim Sedej.

—mm Knjiga prizorčkov. Ker primanjkuje drobnih igrice in domorodnih prizorčkov za vidovdanske in druge proslave, izda Mladinska matica še v tem mesecu drobno knjigo prizorčkov, ki sta jih spisala Ribičič in Černejeva. Vsi prizorčki so taki, da se lahko uprizorijo tudi v razredu brez kulisa in posebnih odskih rekvizitov. Taki torej, po katerih je vedno veliko povpraševanje.

Šolski radio

—r XXIX. Torek, 16. maja: Slike iz potovanja po Slavoniji in Vojvodini; razgovor in glasbeni vložki. Izvajajo brezposelni učiteljski abiturienti, vodi g. Miroslav Lušek. II.—III.

Petek, 19. maja: Ribnica, njena delavnost in šegavost. Pripovedujejo učenci deske ljudske šole v Ribnici. Vodi g. Herman Kmet. II.—III.

Štanovaška organizacija JUU

Iz sekcije

NAČELNA RAZSODBA.

O konkretnem primeru uporabe telesne kazni v šoli, je bila izrečena načelna razsodba, ki jo priobčujemo v informaciji članstva.

V imenu Njegovega Veličanstva kralja!

Okrožno sodišče v Celju, kot prizivno sodišče, je pod predsedstvom predsednika okrožnega sodišča dr. Vidovića Frana v navzočnosti s. o. s. dr. Dolničarja Josipa in s. o. s. Božiča Jakoba kot sodnikov in s. pr. Burgerja Franja kot zapisnikarja in ob sodelovanju državnega tožilca dr. Požarja Josipa v kazenski zadevi zoper N. N. zaradi prestopka zoper življenje in telo po § 181./I. k. z. zaradi priziva državnega tožilca zoper sreskega sodišča v Š. J. z dne 13. maja 1938., Kps 365/37-16, s katero je bil obdolženec po § 280. k. p. oproščen obtožbe prestopka zoper življenje in telo po § 181./I. k. z. v nejavni seji odločilo:

Priziv se kot neosnovan zavrne.

Razlogi.

Uveljavlja se prizivni razlog prekršitve zakona v smislu § 392., št. 1. k. p., v zvezi s § 366., št. 6. in § 337., št. 1/a, in zbog odločbe sodišča o krivdi.

Uveljavljeni prizivni razlog ni podan.

V danem primeru je bil nedol. S. F. strahovan od obdolženca, ker je prejšnji dan zaglal šolarici R. K. konec fiziologke v glavo in jo tudi ranil.

Zaradi tega je po mnenju prizivnega sodišča po pravici postopal obdolženec proti nedolžnemu, k čemer je bil tudi pooblaščen po § 26. k. z., ki določa, da je otroka, ki stori dejanje, za katero predpisuje kazenski zakon kazni, izročiti roditeljem ali varuhom ali šolskemu oblastvu, da ga oni kaznujejo, da skrb za njega in da ga nadzirajo. Če je obdolženec ob priliki strahovanja proti S. F. tako ravnal, da je nedolžni zadobil na zadnjem delu telesa lise, vendar obdolženec ni prekoračil pravice kaznovanja navzlic določbi § 67. zakona o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929. Po mnenju sodišča je namreč jasno, da ne more biti pod telesno kaznijo mišljeno vsakršno vplivanje na otrokovo telo, ker bi se sicer prišlo do nedopustnega zaključka, ki bi se vzgojitelji neubogljivega otroka sploh ne smeli dotakniti ali sicer izvršiti nad njim primerno kazni. Zabrane bi bil tudi vsak morda celo nehoteni in le od fizične konstitucije vzgojitelja odvisni krepkejši prijem upornega otroka, kar bi ne omejevalo samo vzgojiteljeve avtoritete, ampak obrežuspevalo tudi namene vzgoje same. Grdo ravnanje pa tudi ne more biti vsako dejanje usmerjeno proti telesni integriteti vsakršno učinkovanje na telo, ki ima za posledico trenutno neugodje, bolečino ali vidne spremembe na površini telesa, ampak le tako dejanje, ki je poleg tega, da je zaznato, ni povsem neznanje narave. O taki stvari pa v danem primeru ni sledu, kakor tudi ni izslediti naklepne prekoračenja dopustnih vzgojnih sred-

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 14. maja, predaval g. Vladimir Kuret: Pravična pletev trte.

Učiteljska tiskarna

—t Knjižarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani priporoča naslednje zbirke knjig:

1. Zbirka za din 50—: Kunc: Veterinarska higiena in živinoreja. Oblak: Naša praščjereja. Teržan: Kmetovalčev svetovalec. Wenko: Kmetijsko kokošarstvo. Wenko: Več dobre krme. Wenko: Sto pojasnil o umnem travništvu. Wester: Življenje čebel.

2. Zbirka za din 50—: Čermelj: Ljudska astronomija. Sadar: Lan in konoplja. Spiller: Planšarstvo.

3. Zbirka za din 20—: Brežnik: Klic Gorjancev. Jeran: Zastava v vetru. Winkler: Cesta čez Resje. Zupanc: Stari Hrk. Tovornik: Stara pravda. Wester: Življenje čebel.

4. Zbirka za din 3—: Žirovnik: Narodne pesmi za mladino, 3 zvezki.

5. Zbirka za din 1—: Marolt: Narodne himne in domorodne pesmi.

6. Zbirka za din 25—: Baukart: Marko Senjanin, slovenski Robinzon. Dimnik: Kralj Aleksander I. Flerč: Babica pripoveduje. Korban: Vitomilova železnica. Kosem: Ej, prijateljčki! Šilih: Nekoč je bilo jezero. Riha-Pribil: Povest o svatbi kralja Jana.

7. Zbirka za din 30—: Zupan: Belokranjske pripovedke. Vaštetova: Mejaši. Milkovič: Pravljice iz gozda. Meško: Našim malim. Krasnohorska: Pripovedka o vetru. Karafiat-Bradač: Kresničice.

8. Zbirka za din 40—: Milkovič: Pravljice iz gozda. Korban: Iz mojih temnih dni. Lah: Češke pravljice. Flerč: Slike iz živalstva. Ewald-Holeček: Mati narava pripoveduje. Erjavec: Kitajske narodne pripovedke. Anatol le Braz: Islandska velika noč. Flerč: Pripovedne slovenske narodne pesmi.

9. Zbirka za din 50—: Suchy: Staroindijske basni. Rapč: Tisoč in ena noč. Brinar: Pohorske bajke. De Amicis: Srce.

10. Zbirka za din 100—: Erjavec-Flerč: Zbrani spisi: Fran Erjavec, Franc Levstik, Matija Valjavec, Josip Stritar, Simon Jenko, Anton Martin Slomšek, Janko Kersnik. Slovenske pesnice in pisateljice.

stev, le taka prekoračitev je kazniva in je podana le takrat, če je storilec zavestno hotel s strahovanjem grdo ravnati, ne pa vzgajati, če pri njem ni več odločala namera vzgajati, temveč namera poškodovati.

Dejanski čin prestopka iz § 294. k. z. torej ni podan niti iz § 181./I. k. z., ker za ustanovitev takega dejanskega stanu ni najmanjšega predloga, sicer pa sodišče v kolikor gre za pravno oceno dejanja, ni vezano na tožilčev predlog.

Okrožno sodišče v Celju, odd. V., dne 24. septembra 1938.

Dr. Vidovič s. r.

Iz društev Vabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA sporoča vsemu članstvu, da je zborovanje, predvideno za 13. maja, preloženo za teden dni. Vršilo se bo z istim dnevnim redom in prav tako v Škofji Loki dne 20. maja. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V KOČEVJU bo zborovalo v soboto, dne 20. maja 1939., v ljudski šoli v Kočevju po sledečem dnevnem redu: 1. Predavanje o pouku elektrike v sodobni šoli. (Vilim Kunst.) 2. Situacijsko poročilo v zvezi z dopisi. 3. Volitve delegatov za obe skupščini. 4. Predlogi za banovinsko skupščino. 5. Slučajnosti. — Polnoštevne udeležbe prosi odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LOGATEC bo imelo svoje redno zborovanje v soboto, dne 20. maja 1939., v ljudski šoli na Raketu ob pol 9. uri dopoldne. — Dnevni red: 1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika. 2. Predavanje g. prof. V. Čopiča: »Delo v šoli po sodobnih pedagoških načelih.« 3. Volitve delegatov za državno in banovinsko skupščino. 4. Predlogi in slučajnosti. — Zborovanje bo predvidoma zadnje v tem šolskem letu, zato pričakujemo polnoštevne udeležbe. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARIBOR — DESNI BREG bo zborovalo dne 20. maja 1939. ob pol 10. uri v Narodnem domu v Mariboru z naslednjim dnevnim redom: 1. »Računstvo v začetnem računskem pouku.« (Predava rav. Fink.) 2. »Učiteljski dom v Mariboru.« (Predava tovariš Lovše.) 3. Situacijsko poročilo in dopisi. — Ob pol 9. uri sestanek elementarcev. Poroča tovariš Kontler o učnem načrtu za prvi razred. Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO V LI-TIJI javlja, da glasom sporočil z višenjske strani odpade zborovanje, določeno za dan 20. maja 1939. v Višnji gori. Zato bomo isti dan (20. maja 1939.) zborovali v Zagorju ob Savi v Sokolskem domu. Začetek takoj po prihodu jutranjega vlaka (ob 9. uri). Dnevni red: 1. Društveno poročila in stanovske zadeve. 2. O zgodovini Zagorja (tov. Adamič). 3. Kako naj uporabljamo sioptikon v ljudski šoli (z demonstracijami — tov. Kopriva in tov. Klun). 4. Ekskurzije. Dopoldne si bomo ogle-

dali rudniško separacijo; na željo pa popoldne še rudarski okoliš v Kotredežu. K številni udeležbi pri vrlih Zagorjanih vabi odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO SLOVENJEBISTRIKO ima svoje redno zborovanje v soboto, 20. maja t. l., ob pol 11. uri v Laporju v šoli z običajnim dnevnim redom. Pridite vsi! — Poravnajte članarino! Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO SV. LE-NART V SLOV. GOR. zboruje v torek, dne 16. maja 1939., ob 9. uri pri Sv. Jurju v Slov. goricah s sledečim dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo in dopisi. 2. Poročila društvenih funkcionarjev. 3. Šolski obisk na tukajšnjih šolah. 4. Tov. J. Kontler: Učni načrt za I. razred. 5. Tov. Lovše: Učiteljski dom v Mariboru. 6. Predlogi in slučajnosti. — Odhod omnibus iz Sv. Lenarta točno ob 8,30 uri izpred Lovskega roga. Cena za prevoz in skupni obed minimalna. K polnoštevni udeležbi vabi odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR — DESNI BREG je zborovalo 22. aprila 1939. v Mariboru. Navzočih 93 članov, t. j. 83 %. — Tov. Drekonja Ciril je predaval o »Bistvu in načinu sodobne šole«. Svoje predavanje je naslonil na zgodovinski razvoj družbe in šole v njej. Drastično je naznačil, kako so se v vsaki dobi izražale družbene prilike v šoli sami v odnosih med učiteljem in učencem, v smotru samem in v načinu dela. Jasno in konkretno je naznačil osnove, t. j. bistvo sodobnega reformnega stremjenja, ki je izvenalelo zopet in zopet — Za človeka gre! Njegova primerjava stare in sodobne šole v naslednjih točkah: položaj šole v življenju, smoter in delo, je v marsičem razčistilo razumevanje in gledanje na sodobna šolska strujanja. Ob zaključku se je dotaknil še nekaterih važnih vprašanj: hlastanje po učnih načrtih, napredovanje učencev, nacionalna vzgoja in testiranje. Referat tov. Drekonje je bil, kakor je tudi med vrstami sam povedal, izpoved učitelja praktika o svojem gledanju na vprašanja vzgojstva in šole. V koreferatu je tov. Vranc iznesel, da je referat tov. Drekonje važna dopolnitev triletnega društvenega dela. Ustavil se je nekoliko časa pri vprašanjih sinteze šolskega dela, pri znanju v sodobni šoli, pri ponavljalcih in dr. Zaključil je: Amerika vseh Amerik bo v našem šolskem delu odkriti takrat, ko deca ne bo več prenatrpana z učno snovjo in ko učitelj ne bo le životaril. Ob zaključku je bila sprejeta naslednja resolucija:

Članstvo JUU — Sreskega društva za Maribor — desni breg predlaga na svojem zborovanju dne 22. aprila 1939., da se z ozirom na izredne prilike sedanjosti strne ves narod v obrambi svoje bitnosti in neodvisnosti. Pričakujemo, da v teh časih vsa naša notranja trenja prenehajo ter se vsi postavimo kakor en moč v službo neomajne zvestobe do domovine. Zlasti danes je to nujno potrebno, ko naše ljudstvo omahuje. Složen in vzajemni nastop učiteljstva bo prav tako blagodejno vplival na skupno našo misel, kakor je bil pozdravljen sporazum na enoten nastop slovenske akademске omladine. V težkih dneh apeliramo na vse merodajne činitelje, da delajo z vsemi močmi na tem, da se notranje okrepimo v prid naše skupne domovine.

Diskusije po predavanju so se udeležili tovariši Kontler, Lazar, Senica, Petrun in Ledinek. Iznešena so bila razna mnenja radi napredovanja učencev, testiranja, znanja in človečanstva, odnosov učitelja do učenca, in učenca do učne snovi, itd. Z aplavzom je bila sprejeta vest sreskega šolskega nadzornika g. Senice, da je tov. Vranc imenovan v komisijo za predelavo učnih načrtov v Beogradu.

Tov. Kontler poroča, da izdeluje skupina učiteljev podrobne učne načrte, ki jih bo izdal Učiteljski dom v Mariboru. V delu je podrobni učni načrt za I. razred. Avtor želi, da bi mu elementarci povedali želje in potrebe: kaj pričakujejo od podrobnega učnega načrta. Sklican po poseben sestanek elementarcev, kjer bo tov. Kontler podal svoj načrt in slišal mnenja ostalih učiteljev I. razreda.

Pa zaključni besedi tov. Drekonje je izzvenel pedagoški del zborovanja v konstataciji: Nacionalna vzgoja je edina hrbenica, ki ostane; toda kje so rezultati? Javnost in merodajni činitelji se niso dovolj brigali za socialno-ekonomsko vprašanje našega obmejnega življa, da bi naša mladina mogla res vzrast v nacionalno zavednega, samostojnega in samozavestnega človeka.

Radi poznega časa so se še obravnavali nekateri važnejši dopisi. Prihodnje zborovanje bo v maju v Mariboru, junijsko bo pa kot izletniško zborovanje v Rušah.

Tajnik: Predsednik: Ledinek Miloš s. r. Petrovič Šimon s. r.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA — MESTO je zborovalo v soboto, dne 6. t. m., v telovadnici II. deške ljudske šole na Cojzovi cesti. Udeležba povoljna.

Zborovanje je otvoril in vodil predsednik tov. Vek. Mlekuž.

V otvoritvenem govoru je pozdravil navzoče, imenoma sreskega šolskega nadzornika tov. Fr. Ločniškarja in predavatelja dr. Vl. Schmidta. Nato je omenil vzrok, zakaj je odpadlo predavanje dr. Verčona o svetovno političnem položaju in delu učiteljstva, katerega namen je bil razpršiti težko atmosfero svetovno političnega ozračja, ki je povzročilo med našim narodom nekoliko negotovosti, malodušja in pesimizma, razširjevalcem tujih, škodljivih idej in tujih miselnosti pa ustvarila pravi Eldorado za njihovo zastrupljanje, raznarodovalno in osvojevalno delo. Naj-

novejši dogodki so jasno dokazali, kako potrebno je, da učiteljstvo pregleda svoje do-se-danje šolsko in izvenšolsko delo, popravi eventualne pomanjkljivosti, da vzgoji samozavestne, tujim vplivom odporne, pogumne in iniciativne državljane. Vse to in še marsikaj koristnega bi se bilo uredilo v razpravi, ki bi sledila omenjenemu predavanju.

Sledilo je predavanje »O poklicni svetovalnici«, ki ga je podal prof. dr. Vl. Schmidt. Predvsem je predavatelj omenil zgodovinski razvoj, pomen in poslovanje poklicne svetovalnice, ki skuša v skladu z zmožnostmi in značajem otrok ugotoviti diagnozo intelekta in diagnozo značaja. Pri diognizi intelekta se poklicna svetovalnica lahko okoristi s primer-nim upoštevanjem šolskega izpričevala, iz kate-rega pa se ne da točno ugotoviti, do kolike mere je na tako ali drugačno izpričevalo vpli-vala zmožnost ali pa marljivost. Tega izpri-čevalo ne pove. Povedati pa bi mogel učitelj, če bi učenca sistematično opazoval, se z njim psihološko ukvarjal in ga na podlagi vprašal-nih pol karakteriziral. Ko bi potem mlad člo-vek prišel v poklicno svetovalnico, ne bi bil tej nepopisan list. S pomočjo predloženih vprašalnih pol bi jo opazovalec informal o njegovem šolskem uspehu, v katerih predme-tih se posebno odlikuje, ali je uspeh v skladu z njegovimi zmožnostmi, kakšen spomin ima, kako se koncentrira, kakšna je njegova inte-ligentnost, kakšen značaj in kakšne predstave ima o delu v posameznih poklicih. S tem v zvezi je predavatelj poudarjal, kako drago-ceno delo šole in doma bi bilo, ako bi učenci vedeli pred odhodom iz šole in pred priho-dom v posvetovalnico kakšne poklice imamo in kaj se v njih dela. Poklicna svetovalnica bi imela z razlagami preveč posla, mladi človek pa bi se tudi po razlagi ne mogel kar na hitro odločiti in razsoditi, kaj bi bilo zanj primerno in koristno. Ker je ta ustanova močno nave-zana na predhodno delo in pomoč šole, je predavatelj zaključil svoje predavanje s pri-stavkom, da bi že precej storili za čim pravi-lnejšo uvrstitev mladine v poklicno življe-nje, če bi se posrečilo organizirati v smislu njegovih izvajanj sodelovanje doma, šole in poklicne svetovalnice. Predavanje je bilo sprejeto z odobravanjem in zahvalo.

Sledilo je situacijsko poročilo in poročilo o delu učiteljskega pokreta v Ljubljani. Pri zadnji točki dnevnega reda je tov. nadzornik povabil učiteljstvo na obisk akademije »Otrok za otroka«.

Po zaključku zborovanja so si navzoči ogledali razstavo ročnih del učenk pomožne šole v korist dojenčkom v narodno mešanih in ogroženih krajih. Izdelki so namenjeni šo-lam na kočevskem ozemlju.

Tajnik: Predsednik: Mihelič Josip s. r. Mlekuž Vekoslav s. r.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMAR-JE PRI JELŠAH je zborovalo dne 6. maja v Žetalah ob udeležbi 46 članov. V uvodnih besedah se je predsednik tov. Verk spominjal prerano umrlega bivšega našega člana in pod-predsednika tov. Burdiana, pozdravil dve no-vi članici ter podal poročilo o vseh aktualnih vprašanjih šolstva, organizacije in stanu. Obravnavali so se dopisi in sklenilo, da se društvo udeležijo jubilejnega in manifestacij-skega zborovanja v Ptuj. Posle poverjenice MM prevzame tov. Ahtikova. Sreski šolski nadzornik g. Šprajc je v svojem referatu o spoznavanju človeka obravnaval one zunanje znake, ki so že od nekdaj služili za osnovo, da se po njih sklepa na duševnost in duševno življenje posameznika. Osobito obširno se je zamudil pri izsledkih grafologije ter našel pri poslušalcih veliko zanimanja, saj se ravno učitelji mnogo bavijo s pisavami ter je za nje grafologija tem interesnejša. Za delegate oz. namestnike so bili izvoljeni za banovinsko skupščino tov. Perinova in Krašnja, za državno pa tov. Knapič in Verkova.

Popoldne se je zborovanje nadaljevalo v Podlehniku na vzornem veleposlovstvu, kjer je učiteljstvo dolgo križarilo po ogromnih vino-gradih, obsegajočih okoli 80 oralov najskrb-neje sortiranega nasada. Vse faze v razvoju in propadanju vinske trte sta tolmčila uprav-nik nasada in sreski kmetijski referent go-spod Bračko iz Šmarja. Nekoliko plašno smo gledali, ko smo videli v skrajno strmih legah ženske, ki so vihte teške železne kije in raz-bijale cele plazove laporja. A razlezel je iz teh vinogradov očarljiv. Pregledali smo še kletarstvo in že nas je povabila miza z okus-nimi prigrizki. V čašah pa so se zaiskrili kra-ljevina, riling, burgundec, silvanec... Gos-pod referent Bračko je ob zaključku ciklusa svojih gospodarskih predavanj prosil učitelj-stvo za sodelovanje in pomoč kmetu, da bodo nekoč tudi v njegovih kletih tipizirana vina. Skoro sedem ur smo bili ta dan skupaj in še je prišel konec prehitro.

Tajnik: Predsednik: Rataj Oskar s. r. Verk Miloš s. r.

FR. P. ZAJEC
izprašan optik in urar
LJUBLJANA

sedaj Stritarjeva ulica 6,
pri franciškanskem mostu

Vsakovrstna očala, daljnogledi, barometri, toplomeri, hygrometri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine.

Ceniki brezplačno. Kvalitetna optika.

Na Vas
je ležeče
da imate
obleko
vedno
kot novo

zato jo pustite redno
kemično čistiti ali
barvati v tovarni
JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pralnica — Svetlokalni